

Lärares ledarskap, studiero och motivation: en integrativ systematisk översikt av forskningsfältet

AGNETA PERSSON

Institutionen för pedagogik, psykologi och socialt arbete, Mittuniversitetet

ABSTRAKT

Elevers lärande och lärares ledarskap sker i alla klassrum världen över och är avgörande faktorer är studiero och motivation. I många länder uppmärksammas i dag bristande studiero, den globala lärarbristen samt elevers ohälsa och skolfrånvaro. Tidigare forskning visar att området rymmer flera perspektiv. Genom att betrakta lärares ledarskap, studiero och motivation som interrelaterade snarare än isolerade fenomen kan nya perspektiv framträda, vilket föreliggande översikt avser att bidra till. Tidigare forskning efterlyser studier som tar ett bredare grepp och inkluderar fler dimensioner och variabler (Chow et al., 2020; Kutsyuruba et al., 2015) samt undersöker lärares ledarskap i relation till studiero utifrån både ett elev- och lärarperspektiv (Twardawski & Hilbig, 2022), vilket motiverar denna studie. Syftet är därmed att kartlägga, analysera och problematisera forskningsfältet i relation till den sammanhållna triaden lärares ledarskap, studiero och motivation. Studien är en integrativ systematisk forskningsöversikt som kombinerar resultat från olika forskningstraditioner, kvalitativa och kvantitativa studier mellan åren 2015 och 2025, omfattande 27 primärstudier. Data analyserades med en reflexiv tematisk analys och resultatet visar sex teman; (1) lärare och yttre faktorer, (2) lärarperspektiv, (3) ett dyadiskt perspektiv, (4) lärares ledarskap - lärande och utveckling, (5) lärares strategier samt (6) elevperspektiv. Forskningslandskapet domineras av kvantitativ forskning och inom disciplinen pedagogisk psykologi, USA dominerar geografiskt. Studien bidrar till att ge en bild av de många olika fokus och perspektiv som förekommer inom forskningen, vilket leder till konsekvensen att tvärvetenskapliga dialoger är behövliga för den framtida kunskapsutvecklingen. Studien bidrar även till att synliggöra hur en dominerande forskningsinriktning kan medföra att viktiga perspektiv eller områden riskerar att hamna i bakgrunden och därmed förbli underbeforskade. Den analytiska triaden visar att lärares ledarskap, studiero och motivation inte bör förstås som separata fenomen utan som ömsesidigt formade. Studien har relevans för det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet, särskilt inom pedagogik, didaktik, ämnesdidaktik och pedagogiskt arbete.

Nyckelord

integrativ översikt; lärares ledarskap; motivation; skolutveckling; studiero

Detta verk är en öppet tillgänglig artikel publicerad under licensen [Creative Commons Erkännande-IngåBearbetningar 4.0](#)

© 2026 [Agneta Persson] ISSN: 1401–6788

DOI: 10.63843/pfs.v31i3-4.61793

INTRODUKTION

Skolor utgör en central plats för lärande för både elever och lärare och i en skolas klassrum möts lärarens arbetsmiljö och elevers lärmiljö i ett dynamiskt samspel där lärares ledarskap står i centrum. Skolans miljö blir således både lärares arbetsvillkor likväl som elevers lärmiljö (Merrill, 2021). Studiero och motivation är en förutsättning för att lärande ska ske. Idag är kombinationen motivation för lärande, studiero och ledarskap i klassrummet ett tämligen utforskat område (Boström och Bostedt, 2022), vilket gör det viktigt att utforska forskningsområdet och betrakta det parallellt utifrån både ett lärar- och elevperspektiv.

Lärares ledarskap är ett tvärvetenskapligt forskningsområde med flera närliggande forskningsdiscipliner, vilket gör forskningslandskapets mönster, skillnader och likheter, intressant att undersöka. Det är ett komplext och mångfacetterat begrepp med stor global mångfald på grund av skillnader i utbildningskulturer, politiska miljöer och samhällseliga förväntningar. Hänsyn behöver därför tas till olika kulturella och institutionella bakgrunder (Luo et al., 2024).

Forskning om lärares ledarskap, studiero och motivation har utvecklats inom flera forskningsdiscipliner och från olika teoretiska perspektiv. Studier om lärares ledarskap återfinns exempelvis inom forskning om klassrumsledarskap, didaktiskt ledarskap och pedagogiskt ledarskap, medan studier om studiero och motivation ofta har sin hemvist inom pedagogisk psykologi och forskning om klassrumsklimat, elevbeteenden och motivationsteori. Tidigare studier och översikter visar samtidigt att dessa fenomen ofta behandlas separat eller utifrån avgränsade perspektiv (Chow et al., 2020; Kutsyuruba et al., 2015).

Detta innebär att forskningsfältet präglas av en begreppslig och disciplinär mångfald. Samtidigt finns ett behov av synteser som analyserar hur forskning om lärares ledarskap, studiero och motivation sammantaget organiseras och vilka mönster som framträder i forskningsfältet. Genom att analysera hur forskning om dessa fenomen är organiserad kan nya mönster och perspektiv framträda som inte blir synliga när de studeras var för sig.

I den här översikten riktas fokus mot lärares ledarskap, studiero och motivation. I stället för tre enskilda fragmentiserade delar utforskas området likt en triad och de tre nyckelbegreppen ses som en utgångspunkt för studiens frågeställningar. Eftersom översikten har en konfiguratv ansats i bemärkelsen att tolka mönster och förstå komplexa sammanhang (Gough et. al., 2012) bör det påpekats att ingen av definitionerna ska uppfattas som ”korrekt” i jämförelse med andra definitioner som förekommer i de olika primärstudierna utan de bör snarare ses som riktlinjer i arbetet med att upptäcka och tolka olika perspektiv.

Ett annat motiv för översikten är att forskarsamhället i snabb takt producerar nya studier och det är därför viktig att vara à jour med de senaste aktuella rönen. Den här översikten omfattar åren 2015 – 2025. Översikten motiveras även utifrån det epistemologiska antagandet att kunskaper är ständigt föränderliga samt konstaterandet att skolan är en spegel av vårt samhälle och vår tidsanda, vilka som bekant är under konstant utveckling (Biesta, 2010; Granström, 2020).

Lärares ledarskap

Lärares ledarskap är generellt både bristfälligt och mångfaldigt definierat i forskningslitteraturen (Langstaff, 2024; Pan et al., 2023). Pan et al. (2023) beskriver utvecklingen av ledarskapet enligt tre vågor, där den första placerar ledarskapet i den traditionella klassrumsrollen, den andra vågen där ledarskapet breddas till en roll även utanför klassrummet och slutligen den tredje och nuvarande vågen som fokuserar på lärares ledarskap i termer av förändringsagenter, både i och utanför klassrummet. I sin bibliometriska analys konstaterar Pan et al. (2023) att York-Barr och Dukes (2004) översikt är den allra mest citerade ledarskapsöversikten. York-Barr och Duke (2004) menar att lärares ledarskap bör ses som en paraplyterm innehållandes en stor variation av arbete vid olika nivåer inom utbildningssystemet. De definierar lärares ledarskap på följande sätt:

[T]eacher leadership is the process by which teachers, individually or collectively, influence their colleagues, principals, and other members of school communities to improve teaching and learning practices with the aim of increased student learning and achievement. Such leadership work involves three intentional development foci: individual development, collaboration or team development, and organizational development. (York-Barr & Duke, 2004, p. 287)

Internationellt är begreppet *classroom management* vanligt förekommande, i svensk översättning - klassrumsledarskap. I Saha och Dworkins definition (2009) avses funktionen att stödja både lärare och elevers intressen. Definitionen “the actions teachers take to create an environment that supports and facilitates both academic and social-emotional learning” återfinns i tre översikter (Chow et al., 2023; Duan et al., 2024; Patall et al., 2024) och myntades av Evertson och Weinstens (2006). En definition som för övrigt är överstämmande med den svenska läroplanens, Lgr22, beskrivningarna av värdegrunds- och kunskapsuppgiften (Skolverket, 2022).

Studiero

Benämningen *studiero* används främst i Sverige, medan benämningen *arbetsro* är mer vanligt förekommande i Norge och Danmark (Skolforskningsinstitutet, 2021). Liksom klassrumsledarskap är studiero svårdefinierat eftersom det råder en stor variation mellan individer, klassrum och kulturer. Allmäntillgilt kan dock sägas att när lärande sker råder studiero och att det är något som skapas (Skolforskningsinstitutet, 2021). Sveriges skollagsändring har en liknande definition: ”Det ska anges i [skollagen](#) att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero ska avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen” (prop. 2021/2022:160 s. 39; Skollag, 2010:800).

Bristande studiero, studieoro, kan enligt lärare handla om utmanade frekventa elevbeteenden såsom muntliga störningar, oengagemang, (ofokuserad) och icke-lydnad (Alter och Haydon, 2017). Ottenheim-Vliegen et al. (2023) hänvisar till [Koskela and Lanås \(2016\)](#) som identifierar sex olika kategorier av störande beteende: fysisk frånvaro, rastlöshet, aggression eller andra negativa känslor, olydnad, brott mot regler, osocialt beteende samt otillfredsställande deltagande i skolarbetet.

De känslor och attityder som framkallas av en skolmiljö kallas ofta för skolklimat. Mobbing, elevfrånvaro samt försämrade elevprestationer kan utgöra exempel på vilka konsekvenser ett negativt skolklimat kan leda till. Andra exempel är lärares arbetsrelaterade stress, avhopp från yrket och ohälsa (Kutsyruba et al., 2015; Jensen, 2021; Sullá et al., 2023).

Lärares ledarskap i relation till studiero

Lärare i västerländska utbildningssystem ses som medskapare i beslutsfattande bland de västerländska skolsystem och ledarskapsteorier som betonar demokratisk samarbetsstyrning och decentraliserade maktförhållanden. I österländska kulturer, däremot, tenderar lärares ledarskap att fokusera mer på själva klassrumsundervisningen och moral. Här ses lärare ofta som auktoriteter på kunskaper (Luo et al., 2024).

Kompetenta lärare med ett tryggt ledarskap och en god undervisning bidrar till ökad studiero, vilket förväntas leda till ökad såväl elev- som lärarmotivation samt påverka elevers resultat (Chow et al., 2024; Duan et al., 2024). Läraruppdraget är dock erkänt svårt att praktisera och särskilt utmanande är klassrumsledarskapet där många lärare önskar stöd. Mer specifikt anser till exempel lärare i USA att disciplinära problem är den näst vanligaste orsaken till missnöje efter lönesättningen (Alter & Haydon, 2017). Störande klassrumsbeteenden utmanar såväl lärares professionalism som de relationella interaktionerna med elever vilket medför negativa konsekvenser. I Europa rapporterar OECD (2014) att nästan var tredje lärare uppger att de i genomsnitt förlorar ”ganska mycket tid” på grund av beteendeproblem i skolan. Elevers beteende tillsammans med studiero sägs vara en av de största utmaningarna (Lanas & Brunila, 2019; Ottenheim-Vliegen et al., 2023).

Samtidigt visar forskning att det är viktigt att vara nyanserad vid beskrivningar av skolans utmaningar och att problembilden kan vara mångfacetterad komplex. Exempelvis visar en studie av Moore (2019) en motsatt bild där majoriteten av Storbritanniens skolor har en generellt sett god studiero och i Sverige visar OECD’s TALIS undersökning att de flesta lärare är nöjda med sitt arbete, samtidigt som de upplever hög arbetsbelastning och stress (Skolverket, 2019).

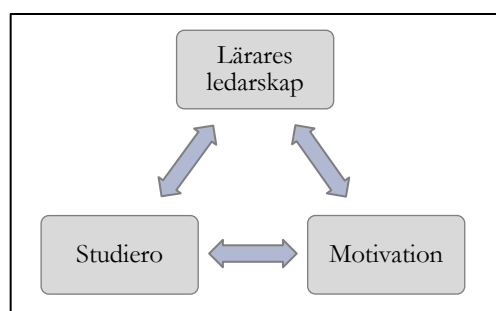
Tidigare forskning kring störande klassrumsbeteende omfattar bland annat förebyggande insatser, interventioner, bedömning, klassrumsledarskap och lärarnas erfarenheter. Lärare använder olika så kallade copingstrategier, inklusive samarbets- och problemlösning, undvikande samt bestraffningsstrategier, vilket innebär en kombination av gränssättande, strukturskapande och relationella metoder (Ottenheim-Vliegen et al., 2023). Liknande strategier identifieras i en metaöversikt av Skolforskningsinstitutet (2021), som lyfter sex centrala teman för att främja studiero: bygga relationer med elever, anpassa arbetssätt efter behov, förebygga genom tydliga strukturer, aktivera och engagera elever, stödja och hantera beteenden samt utvärdera genom observation.

Motivation

Motivation är en nyckelkonstruktion för många områden inom forskningsdisciplinen psykologi. Begreppet anses svårdefinierat i forskningsfältet och det finns en stor variation i hur motivation mäts, vilket leder till att det är svårt att dra tydliga forsknings slutsatser (Jansen et al., 2022).

Det förekommer många definitioner, i en översikt av Jansens (2022) görs en i den breda betydelsen att motivation är *energin bakom individers handlande*. I denna översikt ses motivation som något som skapas i relation mellan lärare, elever och uppgifterna. Triangelförhållandet beskrivs även av Imsen (2006). Ett annat sätt att uttrycka det är; ”Motivation can be seen as a process that is integrated into a larger whole, the nature of tasks, or the social context” (Boström och Bostedt, 2021). Det vill säga en integrerad process i en större helhet och utifrån en sociokulturell ansats i stället för enbart en individuell egenskap (Håkansson och Sundberg, 2020). I denna översikt görs associationer mellan motivation och ord såsom välmående, engagemang, nöjdhet, trivsel och utveckling. Motivation ses som kontextbunden och föränderlig samt något som sker via dynamiska relationer mellan människor och därmed nära kopplad till känslor. Eftersom studiero är något som får konsekvenser för både lärare och elever samt att motivationsbegreppet ses som en relationell aspekt omfattas både lärare och elever (Säljö, 2014; Wentzel et al., 2016). För att inte utesluta viktiga aspekter undersöks därmed motivation medvetet brett i översikten både utifrån ett lärar- och ett elevperspektiv.

Sammanfattningsvis så präglas översiktens nyckelord av en begreppslig mångfald, där olika definitioner förkommer. Avsaknaden av entydiga definitioner och konsensus gör att området kan anses komplext och mångfacetterat. Lärares ledarskap, studiero och motivation framhålls ofta som centrala förutsättningar för lärande i klassrummet. Samtidigt uppmärksammas i många länder utmaningar kopplade till bristande studiero, elevfrånvaro, bristande elevmotivation och global lärarbrist. Sammantaget innebär detta att frågor om lärares ledarskap, studiero och motivation har fått en framträdande plats i både forskning och utbildningspolitiska diskussioner. Mot denna bakgrund betraktas lärares ledarskap, studiero och motivation i föreliggande studie som en sammanhållen analytisk triad (se figur 1).

Figur 1.

Lärares ledarskap, studiero och motivation som en sammanhållen analytisk triad.

Syftet med denna integrativa forskningsöversikt är därmed att kartlägga och analysera den internationella forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation i grundskolan (F–6) under perioden 2015–2025 samt identifiera centrala teman, forskningsperspektiv och mönster i forskningsfältet.

Kunskaper om lärares ledarskap samt studiero och motivation kan kopplas till flera forskningsdiscipliner. Vid genomförandet av en översikt inom ett omfattande och tvärvetenskapligt forskningsfält framstår en integrativ översiktsmetod som särskilt lämplig (Snyder, 2019).

TIDIGARE FORSKNING

Tidigare forskning visar bland annat ett 20-tal översikter som delvis tar sig an olika aspekter av området (lärares ledarskap, studiero och motivation) utifrån både kulturella, globala, samhällseliga, didaktiska, pedagogiska, psykologiska och individuella perspektiv samt olika sätt att mäta klassrumsledarskap. Dock har ingen översikt identifierats som samlat kartlägger forskningslandskapet utifrån triaden lärares ledarskap, studiero och motivation, utifrån både ett lärar- och elevperspektiv.

Gällande forskningsområdet lärares ledarskap har USA en geografisk dominans (Haakvort och Lundström, 2025; Pan et al., 2022). Haakvort och Lundström (2025) menar att forskningen om lärares ledarskap och studiero präglas av övervägande kvantitativa studier och Jensen (2016) och Cho et al., (2020) efterlyser en mer kontextspecifik och kvalitativ forskning.

Gällande forskningsdiscipliner och forskning som tar sig an delar av triaden framkommer en dominans av studier med hemvist i pedagogisk psykologi (Boström & Bostedt, 2022). Cho et al. (2022) konstaterar att studier som studerar klassrumsledarskap har övervägande behavioristiska inslag i jämförelse med ekologiska eller social-emotionella perspektiv.

Utifrån ett kulturellt och globalt perspektiv formuleras lärares ledarskap som ett komplext och mångfacetterat begrepp som åtskiljer sig globalt på grund av skillnader i utbildningskulturer, policymiljöer och samhällets förväntningar, vilket medför olika karaktéristika beroende på om det utövas i ett västerländskt eller österländskt utbildningssystem (Luo et al., 2024). En följd på detta blir att rekommendera skräddarsydda utbildningsstrategier för lärare i syfte att utveckla utbildning och därmed förbättra studiero och öka motivation. Ett kontextuellt perspektiv återfinns även i de studier som fokuserar på lärares arbetsvillkor (Merrill, 2021) eller säkerhetsaspekter i skolors lärmiljöer vilket idag blivit alltmer uppmärksammat (Kutsyuruba et al., 2015).

En annan ingång i tidigare forskning är ett didaktiskt och pedagogiskt perspektiv där lärares undervisning och ledarskap är i fokus. En slutsats gällande ledarskapsstrategier är vikten av att lärare balanserar struktur och relationsskapande strategier i klassrummet (Patall et al., 2024). Det återfinns även forskning som studerat specifika delar av ledarskapet exempelvis klassrumsreglers utformning och dess betydelse (Alter och Haydona, 2017).

Till skillnad från studier med ett kontextuellt, didaktiskt eller pedagogiskt perspektiv riktar vissa studier i stället uppmärksamheten mot läraren som individ, med fokus på exempelvis lärares mind-set (Bardach et al., 2024) lärares förmåga till perspektivbyte (Ottenheim-Vliegen et al., 2023) eller lärares känsloregleringar (Aldrup et al., 2024). Dessa tre studier har alla studiero och motivation i fokus. Individperspektivet återfinns även i översikter som fokuserar på lärares upplevda förmåga till självtillit och självförmåga (Teacher Self-Efficacy, TSE). Här uppmärksammas sambanden mellan lärares ledarskap, lärares välmående samt elevers lärande och välmående kopplat till studieron. Opperman och Lazirides (2021) menar att det idag är lite känt om dessa relationer och samband gällande elever och lärare i grundskolan, vilka är föreliggande översikts målgrupp. Albert Banduras forskning visar att lärare med hög självtillit / förmåga (TSE) är mer benägna att sätta upp utmanande mål, hålla ut trots svårigheter, anta och implementera innovativa undervisningsstrategier samt effektivt hantera klassrumssituationer och tillgodose olika elevbehov. Banduras socialkognitiva teori understryker den centrala roll som självförtroende spelar för att motivera och vägleda mänskligt beteende (Luo et al., 2024).

Studier om interventionsprogram fokuserar främst på lärarens ledarskap i bemärkelsen att via stöd, träning och utbildning stärka lärares förmågor att skapa studiero genom förändrade elev- och lärarbeteenden. Två exempel är översikter om Good behavior Game (GBG) (Zimmerman et al., 2024) samt Incredible Years Teacher Classroom Management programme (IYTCM) (Nye et al., 2018). Översiktsresultaten indikerar att interventionerna varit framgångsrika med vissa problematiseringar gällande svårigheter att mäta och bedöma utfallet. Närliggande dessa studier är därför de som fokuserar på olika sätt mäta klassrumsledarskap. Chow et al. (2020) analyserar och sammanfattar ett brett spektrum av metoder och verktyg som används i forskningen för att bedöma funktionerna och kvaliteterna i klassrumsledarskapsstrategier. Några exempel som anges är observationsbedömningar, lärares självrapporter via enkäter och intervjuer, checklistor, informella observationsanteckningar, videobaserad självreflektion och rapportering samt coach- eller rektorsrapporter om lärarprestationer. Resultatet visar att forskningslandskapet har en stor bredd, variation och heterogenitet i olika sätt att mäta klassrumsledarskap. Chow et al., (2020) menar att forskarfältet borde gå längre än att bara bedöma hur väl en lärare praktiserar sitt ledarskap och rekommenderar den fortsatta forskningen att involvera fler dimensioner, exempelvis elevers lyhördhet samt den dyadiska och interaktiva karaktären av klassrumsrelationer.

Sammanfattningsvis visar genomgången av tidigare forskning att det finns många olika perspektiv på de fenomen som ingår i översiktens analytiska triad. Kutsyuruba et al., (2015) och Chow et al., (2020) efterlyser forskning som tar ett bredare grepp, involverar fler dimensioner och fokuserar på fler variabler i stället för ensidiga fokus, vilken föranleder föreliggande studies fokus på triaden samt nedanstående frågeställningar.

Syfte

Syftet med denna integrativa forskningsöversikt är att kartlägga, analysera och problematisera den internationella forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation i grundskolan (F–6) under perioden 2015–2025 genom att identifiera centrala teman ,

forskningsperspektiv och kunskapsluckor i forskningsfältet. I översikten betraktas lärares ledarskap, studiero och motivation som en sammanhållen analytisk triad. Empirin utgörs av internationell forskning som i varierande omfattning behandlar två eller tre av fenomen och dess beröringspunkter. Analysen fokuserar på hur forskningen är organiserad, vilka teman och perspektiv som dominerar samt hur relationen mellan fenomenen framträder i forskningen. Kunskapsobjektet är därmed hur lärares ledarskap, studiero och motivation framträder i den internationella forskningen om grundskolan (F–6).

1. Vilka forskningsdiscipliner, metodologiska ansatser och geografiska kontexter kännetecknar forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation i grundskolan (F–6) under perioden 2015–2025?
2. Vilka teman framträder när lärares ledarskap, studiero och motivation analyseras som en sammanhållen triad?
3. Vilka forskningsgap kan identifieras med implikationer för praktik, policy och fortsatt forskning?

METOD

En integrativ översikt är den bredaste kategorin av forskningsöversikter (Snyder, 2019) och ger en helhetsförståelse för ämnet (Cooper, 2017) vilket är studiens syfte. En integrativ översikt är även en specifik granskningsmetod som sammanfattar tidigare empirisk eller teoretisk litteratur för att ge fördjupad och mer omfattande förståelse av ett visst fenomen. Integrativa översikter har därmed potential att bidra till vetenskap samt informera forskning, praxis och olika policysatsningar (Whittemore & Knafl, 2005). En integrativ översikt skiljer sig från traditionella översikter genom att den möjliggör en syntes av både kvantitativ, kvalitativ och teoretisk forskning, vilket ger en bredare och mer holistisk och mångdimensionell förståelse av ett fenomen, medan traditionella översikter vanligtvis begränsas till metodologiskt likartade studier och därmed en mer avgränsad evidensbas (Whittemore & Knafl, 2005). Eftersom området lärares ledarskap, studiero och motivation är mångfacetterat och svårnavigerat görs inga anspråk att beskriva det med en fullständighet.

För att undersöka ett område med hög komplexitet krävs en metod som har potential att minska partiskhet samt kan kombinera flera olika datakällor. En integrativ översikt kombinerar resultat från olika forskningstraditioner, inklusive kvalitativa och kvantitativa studier och möjliggör kombinationer av data från såväl teoretisk som empirisk litteratur (Whittemore & Knafl, 2005). Föreliggande översikt är en integrativ översikt som följer Whittemore's (2006) fem steg; Problem identifikation, Litteratursökning, Värdering, Analys, Sammanställning.

Problemidentifikation - Genom att ha ett väl specificerat forskningssyfte underlättas arbetet med att extrahera lämpliga data från primärstudierna som innehåller en stor mängd variabler (Whittemore & Knafl, 2005). I föreliggande översikt genomförs arbetet med en bred urvalsram för att söka olika forskningsperspektiv parallellt med ett tydligt formulerat problem och syfte.

Litteratursökning - Urvalsbesluten har tydliggjorts och den stegvisa arbetsprocessen har dokumenterats samt illustrerats med hjälp av PRISMA flödesschema. Detaljerad redogörelse görs av sökord, databaser samt inklusions- och exklusionskriterier.

Värdering - I enlighet med Whittemore och Knafls (2005) metod genomfördes ett steg av bedömning av studierna där de inkluderade studiernas metodologiska egenskaper översiktligt värderades. Bedömningen fokuserade på aspekter såsom forskningsdesign, urval och datainsamling, analysmetoder samt transparens i metodredovisningen. Eftersom studierna representerade olika metodologiska ansatser bedömdes en standardiserad risk-of-bias-bedömning inte vara ändamålsenlig. Utvärdering av kvaliteten på olika primära källor i en integrativ översikt är komplex och det finns därför ingen standardmetod. I en integrativ översikt med en diversifierad urvalsram som inkluderar empiriska och teoretiska källor kan ett lämpligt tillvägagångssätt vara att värdera representativitet hos de tillgängliga primärstudierna (Whittemore & Knalf, 2005). Det vill säga hur väl studierna ansågs ligga översiktens syfte och forskningsfrågor. I föreliggande översikt genomförs detta arbete tillsammans med en senior forskare för att stärka tillförlitligheten.

Analys - Därutöver har datan från primärstudierna ordnats, kodats och kategoriserats samt redovisats transparent samt analyserats via en reflexiv tematisk analys (Braun & Clark, 2019).

Sammanfattning - Studiens slutsatser redovisas, liksom analysarbetet, med en transparens och tydlighet. Här värderas inte resultatet utan i stället uppmärksammas mönster och eventuella diskrepanser samt bidrar med en problematisering. Enligt Davies (2000) beror kvaliteten på systematiska översikter på kvaliteten på de primära studier som de bygger på, samt på noggrannheten, transparensen och rapporteringen av de inklusions- och exklusionskriterier som används.

LITTERATURSÖKNING

I enlighet med processen för systematiska översikter har litteratursökningen genomförts i olika steg (Gough, 2012). Med hjälp av ämnesordlistor i databasen ERIC undersöktes engelska synonyma ord som skulle kunna ingå i de olika söksträngarna. Därefter genomfördes sökningarna i databaserna ERIC och Scopus under perioden i februari – mars 2025. Litteratursökningen genomfördes initialt brett i syfte att hitta olika variationer och perspektiv.

Sökningarna genomfördes via olika söksträngar med hjälp av de så kallade booleska operatorerna ”AND” och ”OR”. I början av sökningarna användes fyra sökblock (A, B, C och D) men eftersom det resulterade i få träffar plockades sökblock A bort (”schoolteacher” OR ”primary schoolteacher” OR ”elementary schoolteacher” OR ”classroomteacher”). Sökningarna innefattade både de enskilda sökblocken var för sig samt olika kombinationer av sökblock där olika synonymer byttes ut eller lades till utifrån resultatet i en strukturerad process. Sökträffarna studerades parallellt både utifrån deras antal samt utifrån vilka typer av studier som framkom för att svara mot studies frågeställningar. Efter avslutad sökning gjordes ännu en sökning, nu med sökordet ”social environment conducive to learning” tillagt, dock resulterade

sökningen inte i fler studier eftersom de som framkom inte matchade översiktens målgrupp (F-6).

Tabell 1*Sökesträngar*

Sökblock B	"School motivation" OR "study motivation" OR "classroom motivation" OR "teacher student relationship" OR "motivation process" OR "teacher motivation" OR "intrinsic and extrinsic motivation" OR "student behavior" OR "motivation process"
Sökblock C	AND "Classroom leadership" OR "pedagogical leadership" OR "didactic leadership" OR "educational leadership" OR "teacher* leadership" OR "teacher* strategies" OR "classroom strategies" OR "boundary-setting leadership" OR "management practice" OR "classroom management" OR "teacher* governance" OR "teacher* authority" OR "professional teacher*"
Sökblock D	AND "Study environment" OR "classroom* environment" OR "classroom* climate" OR "educational environment" OR "classroom* rules" OR "reduced classroom* disruptions" OR "effective setting" OR "supportive learning environment"

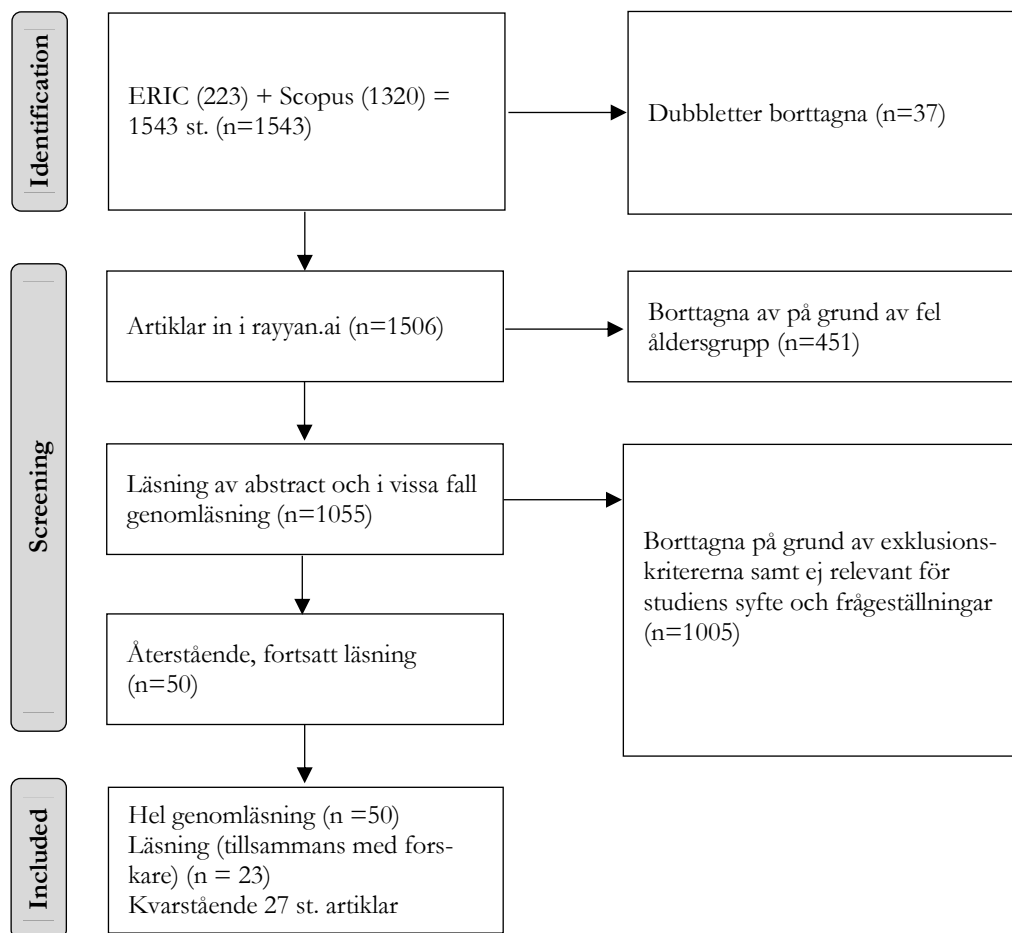
Vid screeningen användes olika inklusions- och exklusionskriterier, vilka presenteras i tabellen nedan.

Tabell 2*Inklusions- och exklusionskriterier*

Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Publicerat mellan 2015 – 2025	Publicerat före 2015 och efter 2025
Artiklar skrivna på engelska	Inte engelskspråkiga artiklar
Peer-reviewed artiklar	Inte peer-reviewed artiklar
Grundskolan åk F-6	Förskola och fritidshem
Hela världen, alla geografiska områden, stads- miljö och glesbygd	Rektors ledarskap
	Skolans strukturer och kulturer
	Barn med uttalande särskilda behov
	Elevhälsans arbete
	Teknologi / digitalisering
	Vårdnadshavare
	Könsåtskillnader

De systematiska sökningarna i databaserna ERIC och Scopus resulterade slutligen i en mättnad vid 1 543 träffar. Efter borttagning av 37 dubletter kvarstod 1 506 studier, vilka importerades till referenshanteringsverktyget rayyan.ai för vidare strukturering. I rayyan.ai uteslöts 451 studier på grund av att de inte motsvarade den avgränsade åldersgruppen. De återstående 1 055 studierna genomgick därefter en läsning av abstract och, i vissa fall, fulltext, vilket ledde till att 1 005 studier exkluderades då de inte uppfyllde översiktens exklusionskriterier eller bedömdes relevanta utifrån studiens syfte och forskningsfrågor. Därefter följde ytterligare en läsning av 50 studier, vilket renderade i 27 kvarvarande studier som ansågs matcha översiktens frågeställningar, syfte och samtliga inklusionskriterier. Det vill säga 23 studier valdes bort på grund av att inte matcha översiktens frågeställningar, syfte och samtliga inklusionskriterier. De kvarvarande 27 st studierna värderades tillsammans med senior forskare samt analyserades sedan med hjälp av Braun & Clark (2019).

Arbetet har skett systematiskt och utfallet av sökningarna redovisas med hjälp av PRISMA flödesschema (2020).

Figur 2

Prisma flödesschema redovisar det stegvisa arbetet

VÄRDERING AV PRIMÄRSTUDIER

Värderingsarbetet av de 27 kvarvarande studierna (se bilaga 1) har genomförts tillsammans med en senior forskare utifrån frågeställningen – Hur hög relevans har de utvalda studierna i förhållande till studiens syfte och forskningsfrågor? Vi bedömde, oberoende av varandra, studiernas representativitet där vi rankade de kvarvarande studierna utifrån kriterierna 1 (låg), 2 (mellan), 3 (hög), eller 0 (x) (vare sig hög, medel eller låg relevans). Det gavs tydliga anvisningar hur det standardiserade frågeformuläret skulle fyllas i.

För att bedöma internreliabiliteten i studien har interbedömarreliabilitet analyserats, vilket avser graden av överensstämmelse mellan olika bedömare. För att kvantifiera denna aspekt av reliabilitet användes Cohen's kapp. I föreliggande analys uppnåddes ett kappavärde på 0,64, vilket indikerar en god nivå av överensstämmelse mellan de två bedömarna. De studier som bedömdes ha låg relevans kvarstod med motiveringen

att de påvisar svårigheterna med att hitta studier i enlighet med triaden och översiktens syfte.

ANALYS

Studierna kodades med syftet att ge en deskriptiv överblick och sammanställa nyckelinformation om varje studies resultat. Den insamlade informationen strukturerades utifrån rubrikerna artiklar och översiktens forskningsfrågor. Deskriptiva beskrivningar i form av tabeller skapades över studiernas forskningsansatser, forskningsdiscipliner och publiceringsland vilka beskrivs i nedan tabeller.

Tabell 3

Förekomst av forskningsansats

Kvantitativ	Kvalitativ	Mixed method	Annat
19	3	1	4

Tabell 4

Förekomst av forskningsdiscipliner

Pedagogisk psykologi	Psykologi	Pedagogik	Sociologi	Annan /okänd
13	5	8	1	0

Tabell 5

Förekomst av publiceringsland.

Australien	2
Belgien	2
Chile	1
Finland	3
Indonesien	1
Israel	1
Italien	1
Nederländerna	3
Norge	4
Sverige	1
Tyskland	3
USA	5

Sammanfattningsvis dominerar kvantitativa studier med närmare 70 %. Forskningsdisciplinen pedagogisk psykologi är den mest frekvent förekommande, följt av psykologi som innefattade studier inom social-, organisation- och beteendepsykologi. Cirka 30% av studierna kommer från forskningsdisciplinen pedagogik, här återfanns studier exempelvis inom didaktik. Studien från sociologi utgick från ett samhällsperspektiv. USA har flest förekommande primärstudier, följt av Norge. För övrigt finns en relativt stor internationella spridning över världen. Norden och Europa är väl representerat jämfört med österländska länder.

Reflexiv Tematisk analys (R)TA

För att analysera resultaten från de 27 primärstudierna användes en reflexiv tematisk analys (R)TA enligt Braun och Clarke (2019). Motivet är att den passar väl in i översiktens konfigurativa ansats och integrativa tillvägagångssätt samt översiktens syfte. (R)TA anses även erbjuda en flexibilitet och ser forskarens reflexivitet som en resurs (Braun & Clarke, 2019). I översikten görs en induktiv och reflexiv analys där temana utvecklas organiskt under analysens gång. (R)TA's flexibilitet har erbjudit en balans och kombination mellan de sex stegen och min egen kreativitet. Det vill säga, resultatet utkristalliseras utifrån en kreativ kodningsprocess samt de sex stegen; 1. Bekanta sig 2. Generera koder 3. Söka teman 4. Granska och revidera teman 5. Definiera teman 6. Fast slå teman (Braun & Clark, 2006, 2012, 2019).

Tillvägagångssättet har varit medvetet, reflekterande och transparent. I tabell 6 redovisas hur resultatens nyckelord (beskrivande) utmynnat i olika koder (tolkande), återigen både utifrån de sex stegen som den kreativa kodningsprocessen.

Fokus låg på att utveckla och beskriva återkommande meningsmönster i de inkluderade studiernas rapporterade resultat, samtidigt som hänsyn togs till att resultaten producerats inom specifika teoretiska, metodologiska och empiriska sammanhang. Studien utgick därmed från att forskningsresultaten kan bidra med kunskap om pedagogiska fenomen, men också att förståelsen av dessa fenomen formas genom hur de definieras och beskrivs i forskningslitteraturen. I linje med Braun och Clarkes reflexiva tematiska analys betraktades temana som analytiskt genererades genom forskarens aktiva och reflexiva arbete med materialet, snarare än som färdiga mönster som upptäcktes i materialet (Braun & Clarke, 2006, 2019). Arbetet inleddes med genomläsningar och anteckningar av de utvalda studierna. Olika initiala nyckelord genererades och etiketterades, exempelvis "elevdelaktighet", "interventioner" och "verksamhet". Därefter klustrades koderna för att sedan granskas och revideras. Detta arbete präglades av eftertänksamhet. Här uppmärksammas kopplingar, ömsesidighet, variationer, bredd och kontraster bland primärstudiernas resultat. Ett tidskrävande och iterativt arbete sker där jag även hämtar stöd av bilaga 1 och tematiska kartor skapas för att ytterligare fördjupa arbetet. Avslutningsvis definierades och fastställdes temarubrikerna och utökas till antalet, från fyra, till de nuvarande sex som rubricerades; Lärare och yttre faktorer, lärarperspektiv, ett dyadiskt perspektiv, lärares ledarskap – lärande och utveckling, lärares strategier, samt elevperspektiv.

Tabell 6

Temana med exempel på tillhörande referenser, exempel på nyckelord från resultaten samt koder som framkom.

Referenser	Exempel på nyckelord från resultaten	Koder	Teman
Allwood och Brodin (2025), Lanas & Brunila (2019), Jensen (2021),	Utbildningspolitik, Samhälle, Verksamhet, Organisation, Skola, Arbetsvillkor, Resurser	Strukturella och organisatoriska villkor som formar lärares praktik	Lärares yttre faktorer

Sulla & Rollo (2023), Aasheim et al., (2020), Allwood och Brodin (2025), Nafisah & Marmoah (2023)	Interventioner, Program, Lärardriven skol- och undervisningsutveckling, Tyst kunskap, Evidensbaserad	Olika tillvägagångssätt och synsätt på hur lärares kunskande utvecklas genom organiserade interventioner och/eller erfarenhetsbaserade processer.	Lärares utveckling och lärande
Sandilos et al., (2016), Vomund, & Miller (2022), Soback & Reister (2021), Sasson et al., (2022)	Gränssättande, Strukturskapande, Konsekvent, Relationellt, Förhandlande, Elevaktivt, Balanserande	Balanserande klassrumsledarskap genom både struktur och relation. Lärares ledarskap handlar om att balansera flera samtida, olika krav och strategier, inte antingen – eller.	Lärares strategier
Zee et al., (2016), Oppermann & Lazarides (2021), Perera & John (2020), Kostøl & Mänty (2024)	Ekologiskt, Ömsesidigt, Känslor, Teacher Self Efficacy (TSE)	Klassrumsekologi. Ett ömsesidigt (dyadiskt) samspel där lärares tilltro, känslor och handlingar samkonstitueras med elevernas. Relationell tolkning av TSE.	Dyadiskt perspektiv
Jensen (2021), Arens, & Morin (2016), Kostøl (2025)	Stress, Utbrändhet, Global lärarbrist, Arbetsglädje/trivsel, Känslor, Avhopp	Lärares emotionella och arbetsrelaterade belastning. Professionell hållbarhet och konsekvenser för läraryrket	Lärarperspektiv
Downer et al., (2015), Cerda et al., (2019), Twardawski (2022), Kostøl & Mänty (2024)	Kompetenta, Delaktighet, Skillnader – ålder, mognad, intresse, plats, Ordningsstörande, Grupp, Individ	Elevvariation, elevpositionering. Subjektiv och differentierad delaktighet, upplevelser och tolkningar	Elevperspektiv

RESULTAT

Genomgången av de inkluderade studierna avser att besvara forskningsfrågorna genom att identifiera teman i den internationella forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation i grundskolan (F-6). I studien används lärares ledarskap, studiero och motivation som en sammanhållen analytisk triad för att undersöka forskningsfältet. Resultatet visar att ingen av de inkluderade studierna undersökte lärares ledarskap, studiero och motivation som en sammanhållen triad. Flera studier undersökte relationer mellan två av fenomenen, medan några berörde aspekter av samtliga tre utan att integrera dem i en gemensam analys.

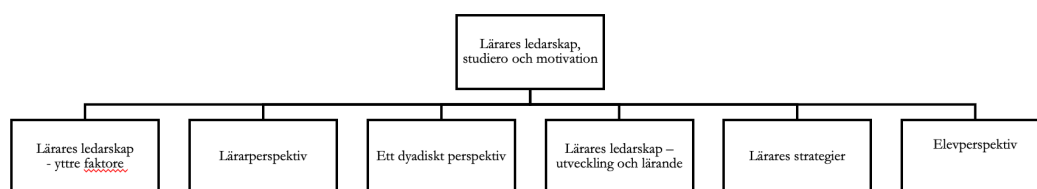
Resultatet redovisar i tre delar. Den första visar forskningsfältets disciplinära, metodologiska och geografiska karaktäristika. Den andra delen presenterar de teman som via analysen framträder i studiernas resultat, den tredje delen presenterar forskningsgap och dess implikationer för praktik, policy och fortsatt forskning.

Forskningsfältets disciplinära, metodologiska och geografiska kännetecken

Forskningsfältets disciplinära, metodologiska och geografiska karakteristika presenteras i tabell 3, 4 och 5. Analysen identifierade inga studier som undersökte lärarledarskap, studiero och motivation som en sammanhållen triad. Flera studier behandlade emellertid kombinationer av två av dessa fenomen alternativt beröringspunkter mellan två eller tre fenomen. Resultatet visar att kvantitativa forskningsansatser dominerar i de inkluderade studierna (19 studier), medan kvalitativa ansatser (3), mixed method (1) och andra ansatser (4) förekommer mer sällan. Vidare framgår att en stor del av studierna har sin disciplinära hemvist i pedagogisk psykologi (13 studier), följt av pedagogik (8) och psykologi (5). Den geografiska fördelningen visar att studierna är spridda över flera länder, men att forskning från USA utgör den största andelen (5 studier), följt av Norge (4) samt Finland, Nederländerna och Tyskland (3 studier vardera).

Lärares ledarskap, studiero och motivation – sex teman framträder

Analysen resulterade i sex teman som presenteras nedan översiktligt i figur 3. Dessa redogörs sedan för nedan.

Figur 3

Översikt över de sex teman som identifierades i analysen.

Lärares ledarskap - yttre faktorer

Temat handlar om hur lärares ledarskap relateras till strukturella och organisatoriska villkor i skolmiljön. I flera studier uppmärksammas faktorer som arbetsvillkor, resurser, gruppstorlek, kollegialt stöd och organisatoriska strukturer i relation till möjligheten att skapa studiero och motivation.

Baserat på analysen behandlar studierna exempelvis skol- och klassrumskontextens betydelse för lärares arbete (Hendrickx et al., 2015; Sandilos et al., 2016) samt hur tillgång till resurser, organisatoriskt stöd och arbetsförhållanden relateras till klassrumsledarskap (Kostøl & Mänty, 2024; Jensen, 2021; Arens & Morin, 2016). I vissa studier diskuteras även faktorer som gruppstorlek, samundervisning och stöd från andra yrkesgrupper är några av de slutsatser som dras för att främja studiero och därmed elevers och lärares motivation. Flera av studierna beskriver att lärares arbetsvillkor och arbetsbelastning framträder som betydelsefulla faktorer. I både Jensen (2021) och Arens och Morin (2016) framträder lärares arbetsvillkor som betydelsefulla för undervisningen och elevers lärande. Jensen (2021) fokuserar främst på klassrumsnära villkor såsom disciplinproblem, klassrumsklimat och tillgång till stödresurser som exempelvis en extra lärare, medan Arens och Morin (2016) belyser arbetsvillkor genom lärares emotionella utmattning, vilken relateras till höga krav och begränsade resurser i arbetet. Till sammans synliggör studierna hur såväl organisatoriska som sociala och emotionella aspekter av läraryrket påverkar undervisningssituationen och elevernas skolresultat.

Arens och Morin (2016) beskriver fungerande stödstrukturer främst indirekt genom de resurser som motverkar emotionell utmattning. Dessa omfattar organisatoriskt stöd från skolledning, kollegial samverkan, möjligheter till professionell utveckling samt psykologiska resurser såsom självtillit och copingförmåga. Studien pekar även på betydelsen av stödjande undervisningspraktiker, exempelvis vägledning, konstruktiv återkoppling och emotionellt stöd till eleverna.

Low et al. (2019) redovisar att deras resultat indikerar ett samband mellan studiero i klassrummet och faktorer kopplade till lärarnas trivsel i yrket. De visar att lärare som rapporterar hög arbetsglädje tenderar att hantera arbetet med elever som upplevs som utmanande på ett bättre sätt.

Lärarperspektiv

Temat handlar om hur lärares emotionella belastning och arbetsrelaterade stress påverkar både deras professionella hållbarhet och klassrummets klimat. Hög stress och känslomässig utmattning kopplas till utbrändhet, minskad självtillit och ökad risk att lämna yrket, samtidigt som det påverkar studiero och elevresultat. I dag ges ett allt större forskningsfokus på de emotionella aspekterna av ledarskap och undervisning (Kostøl & Mänty, 2024). Vissa studier visar att lärare behöver reglera sina egna känslor likväl som elevernas uttryck för känslor och Arens och Morin (2016) menar att yrkesgruppen lärare utgör en hög risk för utbrändhet där känslomässig utmattning är den mest kritiska. Arens & Morin (2016) visar att lärares emotionella utmattning är relaterad till elevers sämre skolresultat. Lärare i emotionellt krävande klassrumssituationer behöver balansera elevers känslor, beteenden och kunskapsinhämtande. Resultaten visar att lärarnas uppmärksamhet ofta delas mellan dessa områden och att elevers emotionella behov ibland riskerar att hamna i skymundan när beteenden eller kunskapsmål prioriteras (Kostøl & Mänty, 2024).

Flera utav studierna gör kopplingar mellan bristande studiero och lärares arbetsrelaterade stress. Arbetet med disciplinära problem i klassrummet och elevers dåliga uppförande beskrivs som energikrävande och stresskapande vilket kopplas till en av de bakomliggande orsakerna till att lärare lämnar yrket i förtid, vilket i sin tur anses vara ett globalt problem (Jensen, 2021; Sulla & Rollo, 2023). Sulla och Rollo (2023) menar att förhöjd lärarstress inte bara påverkar lärarens tillit till sin egen förmåga, sitt välbefinnande och sannolikheten för utbrändhet, utan den påverkar även klassrumsklimatet, som anses vara en ledande indikator på skolförbättring och en predikator för kritiska skolresultat. Jensens (2021) studie visade att disciplinproblem i klassrummet var positivt relaterade till lärares intentioner att lämna yrket och negativt relaterade till klassrummets emotionella klimat. Studien visade även att sambandet mellan ett negativt klassrumsklimat och lärares vilja att lämna yrket försvagades när en extra lärare fanns i klassrummet.

Ett dyadiskt perspektiv.

Temat beskriver studier som behandlar relationer mellan lärare och elever i klassrummet. Flera studier utgår från ett perspektiv där lärares och elevers erfarenheter förstås i relation till varandra. Med dyadiskt avses ett ekologiskt perspektiv där både lärare

och elever är ömsesidigt beroende av och relaterade till varandra i ett dynamiskt samspel (Hendrickx et al., 2015). Ett ömsesidigt (dyadiskt) samspel där lärares tilltro, känslor och handlingar samkonstitueras med elevernas utifrån ett ekologiskt synsätt på det som sker i klassrummet. Studierna behandlar exempelvis samband mellan lärares välbefinnande och elevers lärande och välbefinnande (Arens & Morin, 2016; Tikkanen et al., 2021). Det tycks gagna *både* lärare och elever att ha välfungerade relationer sinsemellan och Tikkanen et al. (2021) uppmärksammar även ett samband mellan lärares utmattning och elevers frånvaro och skolmisslyckanden.

Ett begrepp som återkommer i flera av de kvarvarande studierna är teacher self efficacy (TSE). Malinens et al. (2024, sidan 4) definition lyder "Lärares individuella tro på sin förmåga att förebygga och hantera störande elevbeteenden i sin skola och i sitt klassrum" eller "Lärares individuella tro på sina kapaciteter att utföra specifika lärande uppgifter på en specifik kvalitetsnivå i en specifik situation". Studierna tar sig an TSE utifrån lite olika perspektiv. Perera och John (2020) gör kopplingar mellan lärares TSE i matematik och elevernas genomsnittliga matematikprestationer samt elevernas uppfattning om interaktionskvaliteer. Resultatet visar att lärare med hög egen självtillit tenderar vara bättre på att organisera, använder fler elevcentrerade undervisningsstrategier samt ger snabb återkoppling på elevernas arbete. Andra studier gör explicita kopplingar till studiero, exempelvis menar Malinens et al. (2024) är att lärares höga självtillit i att hantera olika beteenden blir avgörande för en positiv klassrumsmiljö.

Longitudinella resultat presenteras av Oppermann & Lazaride (2021) och Low et al. (2019) skiljer på den affektiva och kognitiva självuppfattningen (TSE) där de påstår att den första är den mest väsentliga. Andra studier uppmärksammar skillnader mellan TSE och lärare sinsemellan (Tikkanen et al., 2021).

Flera studier behandlar hur lärares tilltro till sin egen förmåga relateras till undervisningsstrategier, klassrumsklimat och elevinteraktioner. I vissa studier analyseras även relationer mellan lärares TSE och elevers läranderesultat. Studier uppmanar till fortsatt forskning om de ömsesidiga utbytena mellan lärare och elev och dess dyadiska relationer och då främst i grundskolan (Zee et al., 2016).

Lärares ledarskap – utveckling och lärande

Temat omfattar studier som rör utveckling av lärares ledarskap genom olika former av program, interventioner eller professionella lärprocesser. I flera studier analyseras program som syftar till att stärka lärares klassrumsledarskap och hantering av elevbeteenden, exempelvis Good Behaviour Game och Incredible Years Teacher Classroom Management. Olika program och insatser kan stärka klassrumsledarskap och studiero, men effekterna varierar beroende på faktorer som tid, implementering och varaktighet. Gemensamt för GBG-studien (Split et al., 2016) och IYTCM-studien (Aasheim et al., 2020) är att det ställs frågor om i vilken utsträckning det förändrade ledarskapet kvarstår efter avslutad intervention samt huruvida lärarna generaliserade sina nyvunna färdigheter till nya klasser och nya elever. I andra interventioner (Sulla et al. 2023) konstateras att den korta utbildningen inte visade någon förändring i lärarnas arbetstillfredsställelse, de positiva slutsatserna till trots. Sulla et al. (2023) menar att interventioner kan ha positiva effekter på både lärare och elever.

Interventionsprogram iscensätts som sagt ofta i syfte att förbättra lärares färdigheter i klassrumsledarskap för att kunna ta itu med problem i klassrummet på ett effektivare sätt (Nafisah et al., 2023) medan andra menar att effektiva program också kan bidra till att höja lärares TSE (Oppermann et al., 2021). Sasson et al. (2022) problematiserar och menar att tiden är en avgörande faktor eftersom det inledningsvis kan skapa oro med förändringar, jämfört med det traditionella eller bekanta, men att det i ett längre perspektiv kan leda till positiva resultat gällande studiero och därmed indirekt motivation. En svag länk kan vara implementeringstroheten, det vill säga i vilken utsträckning lärare tenderar att efterfölja programmet (Aasheim et al., 2020).

Studierna beskriver även olika metoder för att studera klassrumsledarskap, exempelvis observationsstudier, videoinspelningar och självrapporterade data (Sasson et al., 2022; Kostøl, 2025; de Ruig et al., 2024). Studier som medföljer interventionsstudierna är de studier som fokuserar på olika mätverktyg. Två exempel är Classroom Environment Scale (CES), utvecklat av Rudolf Moos, ett annat vanligt förekommande utvärderingsverktyg som påträffades var CLASS *Classroom Assessment Scoring Systems*, utvecklat av Robert Pianta med kollegor.

I vissa studier behandlas också lärares professionella kunskaper och erfarenheter i relation till klassrumspraktiken (Allwood & Brodin, 2025; Hendrickx et al., 2015). Det förekom betydligt fler interventioner och program i litteratursökningen än studier som fokuserar på utvecklandet och uppmärksammandet av lärares professionella improvisation och tysta kunskaper, det vill säga de icke-artikulerade och implicita kunskaperna (Allwood och Brodin, 2025; Hendrickx et al., 2015).

Lärares strategier

Temat handlar om lärares didaktiska strategier som ett balanserande ledarskap mellan struktur och relation. Forskningen betonar vikten av positiv förstärkning, tydlighet och omsorg, men visar också att detta är svårt att omsätta i praktiken då negativ feedback används. Samtidigt lyfts betydelsen av att förstå elevernas behov, bygga relationer samt använda både evidensbaserade strategier och professionell, situationsanpassad omdömesförmåga. Konsensus råder bland flera utav studierna gällande vikten av positiv förstärkning, det relationella arbetet samt balansen mellan struktur och konsekvent ledarskap vs support och individuell omsorg (Vomund & Miller, 2022; Split et al; 2016; Weyns et al., 2017; Sandilos et al., 2016). Sandilos et al. (2016) visade att lärare som kombinerade tydliga gränser med höga förväntningar på eleverna samtidigt uppfattades som omsorgsfulla och stödjande.

Studien visar att de elever som upplevde sina lärare som mer utmanande och med god kontroll, höjde sina matteuppgifter. De båda ledarskapsstrategierna behöver ses som komplementära i stället för konkurrerande (Vomund et al., 2022).

Samtidigt uppmärksammar flera studier att detta tycks vara svårt att alltid praktisera. Sulla et al. (2023) och Weyns et al. (2017) konstaterar att lärare tenderar att använda tillrättavisningar och negativ feedback i högre utsträckning än beröm. Även sättet att ge tillrättavisningar på uppmärksammas. Twardawski och Hilbig (2022) och Hendrickx et al., (2015) visar att lärare i stor utsträckning föredrar allmänprevention medan eleverna själva föredrar särskild prevention och vedergällning, det vill säga privat och inte

”offentligt”. Weyns et al. (2017) ställer sig frågan vad som ligger bakom lärares beteende och Twardawski och Hilbig (2022) menar att det i fortsatt forskning blir viktigt att förstå lärares behandling av elevers dåliga beteende i förhållande till elevernas uppfattningar.

Att lära känna sina elever väl kan tillräknas en framgångsrik ledarskapsstrategi enligt Kostøl och Mänty (2024). Lanas och Brunila (2019) menar att lärare bör undersöka barns grundläggande behov i stället för att endast korrigera felaktigt beteende. Andra aspekter som lyfts är vikten av ritualer (Allwood och Brodin, 2025) samt lärares tydliga målarbete och mandat (Kostøl, 2025).

Det finns olika sätt att beskriva lärarstrategier. Sobeck och Reister (2020) menar det finns tio evidensbaserade framgångsrika klassrums ledarskaps strategier för att motverka utmanande beteende och organiserar dessa under de fyra rubrikerna – preventionsstrategier, instruktionsstrategier förstärkningsstrategier och konsekvensstrategier. En kontrast till denna studie kan sägas vara Allwood och Brodin (2025) och Hendrickx et al. (2015) som belyser vikten av lärares professionella improvisation samt deras tysta kunskaper.

Elevperspektiv

Temat handlar om hur elever förstås på olika sätt i forskningen, med fokus på deras upplevelser, delaktighet och individuella variationer. Elevers motivation och lärande påverkas av undervisningens kvalitet, lärarstöd, relationer och skolklimat, men också av faktorer som ålder, mognad, socioekonomisk bakgrund och kamratrelationer. Både elevens individuella förutsättningar och den sociala kontextens betydelse lyfts.

Liksom ovan konstaterat återfinns resultat som påvisar relationer mellan gott skolklimat och elevernas positiva lärande och utveckling (Jensen, 2021; Weyns et al., 2017). Motiverande för elever är när undervisningen i klassrummet innefattar kooperativa och interaktiva aktiviteter (Nye & Williams, 2022). Studier visar också att ett elevupplevt kvalitativt, socialt och relationellt lärarstöd leder till högre motivation i form av exempelvis ett ökat matematikintresse. Här görs även kopplingar mellan elevers motivation och lärares motivation, likställt med att lärares välmående bidrar till elevers motivation (Oppermann & Lazarides, 2021; Tikkanen et al., 2021).

Synen på elever samt olika forskningsfokus visar sig bland de studier som har ett elevfokus. Arens och Morin (2016) menar att det är motiverande för elever att bli tillfrågade om hur undervisningen och ledarskapet går till väga, det vill säga de belyser vikten av elevdelaktighet. Medan andra studier (Downer et al., 2015) ställer sig frågan om elever i åk 4 och 5 har tillräcklig kapacitet att inta ett ovanifrånperspektiv för att kunna bidra och vara delaktiga.

Hendrickx et al. (2015) lyfter fram barns individuella skillnader och påpekar att det kan vara skillnader mellan hur skiftande olika elever uppfattar lärarens ledarskap och studiero. Low et al. (2019) och Allwood och Brodin (2025) uppmärksammar också skillnader barn emellan men här i bemärkelsen hur olika motiverade samt hur lätt eller svårt elever har att lära (skolberedskapen varierar mellan barn). Kostøl och Mänty

(2024) ser detta utifrån ett lärarperspektiv och lyfter dilemmat med att stödja enskilda barn med olika behov, parallellt med hela gruppen eller klassen.

Att elever är olika uppmärksammas även av de Ruig et al., (2024) som poängterar att elevers ålder och mognad spelar roll. Weyns et al. (2017) ger ett exempel där deras studie visar att elevers relationella aggression ökar från andra till fjärde klass. Kostøl och Mänty (2024) menar att barn håller på att utveckla sina färdigheter i känsloreglering och att små barn därför är starkt beroende av hjälp från vuxna att reglera sina känslor och beteenden. Stöd av lärare är även avgörande för att barns ska utveckla metakognition, tänkandet om lärandet, samt sin egen självreglering (Ruig et al. 2024).

Andra faktorer rörande skillnader mellan barn belyses av Sandilos et al. (2016). Här uppmärksammas att det gör skillnad om eleven bor i ett låginkomstområde med stor andel minoritetsgrupper jämfört med andra områden, det vill säga den socioekonomiska statusen får betydelse. Andra studier belyser elevers upplevelse av ett skolsammanhang, vilket konstateras vara viktigt för elevers trivsel och lärande (Weyns et al., 2017), detta är även nära förknippat med kamratekologins betydelse vilket uppmärksammas av Hendrickx et al (2015). ”Peer-learning” används här om paraplybegrepp för samarbets- och samlärande. Med andra ett ord ett forskningsfokus på kontextens betydelse i stället för elever som individer.

Identifierade forskningsgap

När forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation analyseras tillsammans framträder vissa kunskapsluckor. Resultatet visar en avsaknad av studier som integrerar samtliga tre fenomen i en sammanhållen analys. Detta resultat ligger i linje med tidigare översikter som efterlyser mer integrerade forskningsansatser där flera dimensioner av klassrumspraktiken analyseras tillsammans (Cho et al., 2020; Kutsyuruba et al., 2015).

Analysen av studierna visar vissa återkommande mönster i forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation. Flera studier behandlar dessa fenomen var för sig, exempelvis studiero, motivation eller lärares strategier, medan studier som undersöker fenomenen samlat, likt en triad, inte förekommer. Det förekommer dock studier som undersöker relationer mellan två av fenomenen, men ingen av de inkluderade studierna analyserar det ömsesidiga samspelet mellan samtliga tre.

Vidare visar översikten att flera studier rapporterar samband mellan bristande studiero, lärarstress eller lärarbrist samt elevers skolfrånvaro (Kutsyuruba et al., 2015; Merrill, 2021). Samtidigt framträder ett begränsat antal studier som analyserar dessa samband i relation till skolans organisatoriska och policyrelaterade förutsättningar, vilket pekar på ett forskningsgap med relevans för fortsatt forskning samt för utveckling av praktik och policy. Annorlunda uttryckt; Resultatet visar att det inte finns några studier med integrerade perspektiv på triaden, begränsad kontextnära och kvalitativ forskning samt studier som kopplar klassrumsnivå till organisatoriska/policyvillkor.

Resultaten ger flera konkreta implikationer för lärares arbete, här presenteras de utifrån de sex framkomna temarubrikerna.

Temat *Lärare - yttre faktorer* visar att möjligheterna att skapa studiero inte enbart beror på den enskilda lärarens ledarskap, utan även på exempelvis gruppstorlek, tillgång till

stöd och arbetsbelastning (Hendrickx et al., 2015). För lärare innebär det att sådana villkor behöver synliggöras och lyftas i kollegiala samtal och skolans utvecklingsarbete samt på en samhällelig nivå, snarare än att svårigheter enbart betraktas som individuella ledarskapsproblem.

Temat *Lärarperspektiv* visar att lärares välbefinnande, stress och emotionella utmattning har betydelse för undervisningen och elevernas lärande (Kostol & Mänty, 2024). Lärares professionella hållbarhet behöver därför ses som en didaktisk förutsättning. Det innebär bland annat att uppmärksamma den egna arbetsbelastningen, söka kollegialt och organisatoriskt stöd samt utveckla strategier för att hantera emotionellt krävande klassrumssituationer.

Det dyadiska perspektivet synliggör att lärare och elever påverkar varandra i ett ömsesidigt samspel. Problem med studiero bör därför inte enbart förstås som egenskaper hos enskilda elever. Lärare kan i stället undersöka hur relationer, bemötande, förväntningar och den aktuella klassrumssituationen bidrar till elevernas beteenden, motivation och deltagande. Valfungerande relationer gagnar både lärare och elever (Tikkanen et al., 2021).

Under temat *Utveckling och lärande* pekar studierna på att utveckling av klassrumsledarskap inte kan reduceras till genomförandet av enskilda program eller kortare interventioner. För lärare i praktiken innebär detta att framgångsrikt klassrumsledarskap snarare bör förstås som en kontinuerlig professionell utvecklingsprocess där nya strategier successivt integreras i den dagliga undervisningen. Forskningen visar att effekterna av interventioner påverkas av faktorer som tid, implementeringstrohet och möjligheten att överföra kunskaper till nya undervisningssituationer (Aasheim et al., 2020; Sasson et al., 2022). Detta aktualiserar behovet av långsiktigt stöd, kollegialt lärande och återkommande reflektion över den egna praktiken. Samtidigt indikerar studierna att lärares professionella omdöme, erfarenhetsbaserade kunskap och förmåga att improvisera i stunden utgör centrala delar av klassrumsledarskapet som inte fullt ut fångas av standardiserade program eller mätinstrument (Allwood & Brodin, 2025; Hendrickx et al., 2015). För lärare innebär detta att evidensbaserade metoder behöver balanseras med professionell autonomi och anpassas till den specifika elevgruppen och undervisningskontexten.

Temat *Lärares strategier* visar särskilt betydelsen av att kombinera struktur och relation (Vomund & Mille, 2022). Konkreta handlingar kan vara att etablera tydliga rutiner och förväntningar, arbeta förebyggande, ge positiv återkoppling, korrigera elever på ett respektfullt sätt och anpassa stödet efter individuella behov. Resultaten visar att ett valfungerande ledarskap förenar tydlighet med omsorg, inte ett antingen-eller. Sammantaget visar resultaten att det inte finns en ledarskapsstrategi som fungerar i alla situationer. Lärares ledarskap behöver vara situationsanpassat och balansera struktur, relationer och individuella behov. Strategierna bör följas upp utifrån hur de påverkar både studiero, motivation och välbefinnande hos såväl lärare som elever.

Slutligen visar *elevperspektivet* att elever kan uppleva samma ledarskap och klassrumsmiljö på olika sätt (Hendrickx et al., 2015). Lärare behöver därför regelbundet inhämta

elevernas uppfattningar om undervisningen, stödet och studieron samt använda dessa som underlag för att utveckla undervisningen.

DISKUSSION

Syftet med denna integrativa forskningsöversikt var att kartlägga, analysera och problematisera/analysera den internationella forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation i grundskolan (F–6) under perioden 2015–2025 samt att identifiera centrala teman, forskningsperspektiv och mönster i forskningsfältet.

Resultatet visar att forskningen om dessa fenomen präglas av en betydande variation av perspektiv, forskningsdiscipliner och metodologiska ansatser. Samtidigt framträder ett övergripande mönster där fenomenen ofta studeras var för sig snarare än i relation till varandra. Detta ligger i linje med tidigare systematiska översikter som visar att studier om lärares ledarskap, studiero och motivation ofta behandlas separat eller utifrån avgränsade perspektiv (Cho et al., 2020; Kutsyuruba et al., 2015). Ett bidrag från denna översikt är därför att synliggöra hur forskningen om dessa fenomen är fragmenterad över olika forskningsdiscipliner och perspektiv. Om utgångspunkten är att studiero och motivation är något som skapas, i ett sammanhang av såväl elever som lärare, samt att lärares ledarskap är kontextbundet och dynamiskt så blir avsaknaden av holistiska och ekologiska perspektiv problematiskt. Studien bidrar till att synliggöra hur dominansen av kvantitativ och pedagogisk-psykologisk forskning formar forskningsfältet och begränsar utrymmet för andra relevanta perspektiv och kunskapsområden med en konstruktivistisk utgångspunkt. Utifrån analysresultatet följer här en problematiserande diskussion.

Triaden ömsesidig, inte linjär

Vid användandet av triaden som analytiskt raster framträder mönster som inte är lika synligt i de enskilda studierna. Genom de sex temana framkommer en bild där de tre fenomenen påverkar varandra ömsesidigt enligt den konceptuella figuren som tidigare visats. Dock behandlar mycket av forskningen implicit förhållandet mellan lärares ledarskap, studiero och motivation istället som en linjär kedja. Den analytiska triaden visar med andra ord att lärares ledarskap, studiero och motivation inte bör förstås som separata fenomen utan som ömsesidigt formade processer.

Ledarskapet mer relationellt än individuellt

Studien synliggör hur lärares ledarskap samproduceras i relation till organisatoriska, relationella och individuella villkor snarare än enbart genom lärarens handlingar (Arens & Morin, 2016). Temana om yttre faktorer, lärarperspektiv, elevperspektiv och dyadiska relationer pekar alla i samma riktning; Ledarskap är inte enbart något som lärare "har" eller "gör" utan det formas exempelvis av organisatoriska villkor, elevgruppens sammansättning, relationerna i klassrummet, lärarens välbefinnande, elevernas motivation, skolans sociala kontext. Fenomenet som framträder är med andra ord ledarskapets relationella, dynamiska och ekologiska beroende.

Studiero ett relationellt tillstånd

När temana sammanfattas så framstår studiero som ett resultat av relationer, motivation, välbefinnande och organisatoriska villkor. Studiero blir då inte främst disciplin eller frånvaro av störningar i klassrummet utan ett gemensamt socialt, emotionellt och pedagogiskt tillstånd sin kontext.

Motivation kollektiv snarare än individuell

I flera studier kopplas lärares motivation till elevers motivation, lärares välbefinnande till elevers lärande och lärares utmattning till elevers frånvaro (Low et al., 2019). Ur triaden framträder därför ett konstaterande att inte se motivation som en individuell egenskap utan ett relationellt fenomen som skapas i samspelet mellan lärare, elever och klassrumskontext.

Sammanfattningsvis: Genom den analytiska triaden framträder lärares ledarskap, studiero och motivation som ett sammanvävt, relationellt och ekologiskt system. De sex identifierade temana visar att fenomenen inte bör förstås isolerat från varandra. I stället formas de genom ömsesidiga processer mellan lärare, elever och organisatoriska villkor där relationer, självtillit, emotionellt välbefinnande och kontextuella faktorer fungerar som centrala länkar mellan triadens olika delar. Sammantaget visar de sex temana hur lärares ledarskap, studiero och motivation kan förstås som sammanlänkade och ömsesidigt beroende fenomen.

Forskningsfältets kännetecken

Ett av översiktens resultat rör forskningsfältets disciplinära och metodologiska ansatser. Analysen visar att forskningen domineras av studier med hemvist i pedagogisk psykologi och av kvantitativa forskningsansatser. Denna dominans har även uppmärksamats i tidigare forskning (Boström & Bostedt, 2022; Hakvoort & Lundström, 2025). Liknande slutsatser framkommer i översikter av klassrumsledarskapsforskning där forskningsfältet beskrivs som metodologiskt heterogent men samtidigt präglad av psykologiska och kvantitativa perspektiv (Cho et al., 2020).

En konsekvens av denna dominans är att vissa begrepp och perspektiv ges en framträdande position i forskningen. Ett sådant begrepp är teacher self-efficacy (TSE), som i flera studier kopplas till lärares motivation, undervisningsstrategier och klassrumsprocesser (Malinen et al., 2024; Oppermann & Lazarides, 2021; Cerda et al., 2019). Detta ligger i linje med Banduras socialkognitiva teori, där lärares upplevda självförmåga lyfts fram som central för hur lärare hanterar klassrumsutmaningar och implementerar undervisningsstrategier.

Samtidigt innebär dominansen av vissa perspektiv att andra dimensioner av lärares ledarskap riskerar att få mindre utrymme i forskningen. Tidigare forskning har exempelvis efterlyst mer kontextspecifik och kvalitativ forskning om klassrumsledarskap och studiero (Jensen, 2016; Cho et al., 2020). Resultaten i denna översikt stärker denna bild och aktualiserar betydelsen av forskning som kan bidra till en mer kontextnära förståelse av lärares ledarskap, studiero och motivation.

Den geografiska fördelningen av studierna visar en dominans av forskning från USA, vilket även har uppmärksamats i tidigare forskning (Haakvort & Lundström, 2025;

Pan et al., 2022). Samtidigt är lärares ledarskap kontextberoende och formas av utbildningssystem, policy och kulturella förutsättningar (Luo et al., 2024). Dominansen av västerländska studier kan därför innebära att andra perspektiv och erfarenheter får begränsat utrymme i forskningen.

Den analytiska triaden synliggör samband

Den tematiska analysen identifierade sex återkommande teman i primärstudiernas resultat. (se figur 2). Dessa teman visar att forskningen behandlar triaden lärares ledarskap, studiero och motivation ur flera olika perspektiv, exempelvis genom fokus på lärares strategier, interventioner, lärares hållbarhet, emotionella faktorer, ömsesidiga relationer och dimensioner i klassrummet, elevfokus samt kontextuella faktorer.

Temana visar hur olika aspekter av de tre fenomenen behandlas i forskningen och hur de genom översiktens analytiska triad kan förstås i relation till varandra. Det tema som främst kan sägas representera det sammanhållna perspektivet är det dyadiska temat. Med dyadiskt avses ett ekologiskt perspektiv där lärare och elever är ömsesidigt beroende och formas i ett dynamiskt samspel (Hendrickx et al., 2015). De studierna visar bland annat samband mellan lärares välbefinnande och elevers lärande, välbefinnande, frånvaro och skolresultat (Arens & Morin, 2016; Tikkanen et al., 2021). Discipliner som kan tillföra ett utvidgat perspektiv är exempelvis arbetslivsvetenskap, utbildnings-sociologi eller pedagogiskt arbete.

Ett återkommande resultat i flera studier är betydelsen av balansen mellan strukturskapande och relationella dimensioner i lärares ledarskap (Sandilos et al., 2016; Weyns et al., 2017; Sasson et al., 2022; Ottenheim-Vliegen et al., 2023). Liknande slutsatser återfinns i tidigare forskning där framgångsrikt klassrumsledarskap beskrivs som en kombination av tydliga strukturer, regler och förväntningar samt positiva och stödjande lärar–elevrelationer (Patall et al., 2024).

Flera studier identifierar även olika typer av ledarskapsstrategier, exempelvis preventiva strategier, instruktionsstrategier och förstärkningsstrategier (Sobeck & Reister, 2020) eller olika former av copingstrategier i klassrummet (Ottenheim-Vliegen et al., 2023). Dessa resultat kan relateras till tidigare forskning om störande klassrumsbeteenden där lärares strategier för att förebygga och hantera beteendeproblem beskrivs som centrala för att skapa studiero (Alter & Haydon, 2017).

Spänningar i forskningen

Samtidigt som vissa mönster framträder i forskningen identifierar översikten också diskrepanser i hur lärares ledarskap kan utvecklas i syfte att främja och stärka studiero och motivation. Vissa studier betonar evidensbaserade strategier och olika former av interventioner, medan andra framhåller betydelsen av lärares professionella omdöme, erfarenhetsbaserad kunskap och relationella dimensioner av klassrumsledarskap. Skillnaderna kan förstås mot bakgrund av olika vetenskapliga traditioner. Interventioner och program har ofta sina rötter i psykologisk och beteendevetenskaplig forskning där fokus ligger på att identifiera generaliserbara samband. Samtidigt betonar mer relationella och ekologiska perspektiv betydelsen av kontext, interaktion och professionellt omdöme (Håkansson & Sundberg, 2012).

Frågan om hur dessa perspektiv kan kombineras eller komplettera varandra har också uppmärksamats i tidigare forskning om lärares professionella lärande och utveckling (York-Barr & Duke, 2004).

SLUTSATSER

Sammanfattningsvis visar översikten att den internationella forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation präglas av en stor variation av forskningsperspektiv, disciplinära och metodologiska ansatser samt geografiska kontexter. Samtidigt synliggör översikten kunskapsluckor i forskningen. Utifrån denna översikts inklusions- och exklusionskriterier identifierades ingen tidigare studie som analyserar lärares ledarskap, studiero och motivation sammantaget som en analytisk triad och samtidigt beaktar både elev- och lärarperspektivet.

Översiktens kunskapsbidrag ligger därför i de nya perspektiv och mönster som framträder genom att analysera dessa lärares ledarskap, studiero och motivation likt en sammanhållen triad. Sammantaget pekar resultatet på behovet av en bredare kunskapsbas. Om problem som rör lärares ledarskap, studiero och motivation huvudsakligen undersöks genom kvantitativa och pedagogisk-psykologiska perspektiv finns en risk att problemen individualiseras och frikopplas från de arbetsvillkor, institutionella strukturer och samhällsliga sammanhang där de uppstår. För att utveckla en mer kontextkänslig och praktikrelevant förståelse behövs därför även kvalitativ forskning, exempelvis arbetslivsvetenskaplig, samhällsvetenskaplig och professionsvetenskaplig forskning (inom till exempel disciplinen Pedagogiskt arbete). Risken blir särskilt relevant mot bakgrund av Luo et al. (2024), som beskriver lärares ledarskap som ett komplext och mångfacetterat forskningsområde, präglad av variationer i utbildningskulturer, politiska miljöer och samhällsliga förväntningar. Om denna kontextuella och kulturella mångfald inte uppmärksammas kan generella och individorienterade förklaringsmodeller få ett alltför stort tolkningsföreträde. Det kan i sin tur begränsa förståelsen av hur ledarskap, studiero och motivation faktiskt formas och samspelar i skilda skolpraktiker.

Översikten visar att forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation i stor utsträckning är organiserad kring olika perspektiv och forskningsdiscipliner snarare än kring dessa fenomen som ett sammanhängande forskningsområde. Det vill säga översikten visar att forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation inte utgör ett sammanhållet forskningsområde utan är spridd över olika perspektiv och disciplinära traditioner.

Studien bidrar med en syntes av den internationella forskningen om lärares ledarskap, studiero och motivation genom att kartlägga forskningsfältets disciplinära och metodologiska struktur samt identifiera återkommande tematiska mönster i primärstudier- nas resultat. Genom att analysera forskningen utifrån en analytisk triad synliggörs hur dessa fenomen ofta behandlas separat och uppdelat i forskningen, vilket möjliggör en mer nyanserad förståelse av forskningsfältets struktur och möjliga kunskapsluckor.

Studiens begränsningar

Eftersom området är mångfacetterat och svårnavigerat görs inga anspråk att beskriva det med en fullständighet och avsikten har inte varit att täcka alla artiklar som någonsin

publicerats. Genom att ta med ej engelskspråkiga artiklar hade områdets vidgats. Att avgöra en studies forskningsdisciplin eller ansats är ibland ett komplext arbete och här kan eventuella misstag gjorts. Särskilt utmanande är det att särskilja forskningsdisciplinerna Psykologi och Pedagogisk psykologi eftersom de delar en gemensam teoretisk och metodologisk grund, där gränserna många gånger blir flytande. Många centrala begrepp och teorier, exempelvis motivation, är relevanta i båda fälten, men används i pedagogisk psykologi för att analysera och förstå utbildningspraktik utifrån en tillämpningsinriktning (Imsen, 2014).

En ytterligare begränsning är att översikten omfattar studier publicerade under perioden 2015–2025. De äldre studier som har uteslutits kan ha haft betydelse för forskningsfältets utveckling. Slutligen innebär den integrativa översiktsdesignen att studier med olika metodologiska ansatser analyseras tillsammans, vilket både utgör en styrka och en utmaning i syntesen av forskningsresultat.

De studier som bedömdes ha låg relevans kvarstod med motiveringen att de påvisar svårigheterna med att hitta studier i enlighet med triaden och översiktens syfte. Att studier med låg relevans ingick i de inkluderade studierna kan betraktas som en av studiens svagheter eftersom det minskar precisionen i urvalet. Att studier med låg relevans inkluderades kan betraktas som en metodologisk svaghet, eftersom det även innebär att inte samtliga inkluderade studier behandlar översiktens tre centrala fenomen i lika hög grad. Samtidigt synliggör detta ett resultat i sig.

Fortsatt forskning

Framtida forskning kan bekräfta de resultat som föreliggande studie beskriver. Behov finns av tvärvetenskaplig forskning som involverar flera dimensioner samt ytterligare kvalitativ forskning. Exempelvis framkommer behovet av att ytterligare undersöka de dyadiska relationerna, särskilt inom grundskolan.

Utifrån triaden, lärares ledarskap, studiero och motivation, förekommer den praktikinära forskningen idag sparsamt. Med praktikinära forskning avses forskning där lärare själva deltar i forskningen utifrån sina vardagsnära formulerade behov och frågeställningar samt deras höga delaktighet och närvaro i undersökandet. Konstaterandet är problematiskt utifrån dagens erkännande gällande att en kunskapsutveckling inom området lärares ledarskap behöver bygga på interaktiva, ömsesidiga dialoger mellan erfarenhetsgrundad och teoretisk forskning, det vill säga mellan lärare och forskare. 2004 ställde sig York-Barr och Duke frågan hur lärare kan bli mer involverad i att leda ledarskaps- och undervisning utveckling (York-Barr & Duke, 2004). Utifrån översiktens resultat ter sig frågan idag i stor utsträckning fortfarande lika aktuell, gällande triaden lärares ledarskap, studiero och motivation.

REFERENSER

- Aldrup, K., Carstensen, B., & Klusmann, U. (2024). The role of teachers' emotion regulation in teaching effectiveness: A systematic review integrating four lines of research. *Educational Psychologist*, 59(2), 89–110.
<https://doi.org/10.1080/00461520.2023.2282446>

- Alter, P., & Haydon, T. (2017). Characteristics of effective classroom rules: A review of the literature. *Teacher Education and Special Education*, 40(2), 114–127.
- Bardach, L., Bostwick, K. C. P., Fütterer, T., Kopatz, M., Memarpour Hobbi, D., Klassen, R. M., & Pietschnig, J. (2024). A meta-analysis on teachers' growth mindset. *Educational Psychology Review*, 36, Artikel 84. <https://doi.org/10.1007/s10648-024-09925-7>
- Biesta, G. (2010). *Good education in an age of measurement: Ethics, politics, democracy*. Paradigm Publishers.
- Biesta, G. (2015). What is education for? On good education, teacher judgement, and educational professionalism. *European Journal of Education*, 50(1), 75–87. <https://doi.org/10.1111/ejed.12109>
- Boström, L., & Bostedt, G. (2021). Study motivation and gender differences – A paradoxical situation in Swedish upper secondary school. *International Online Journal of Education and Teaching*, 8(4), 2581–2597.
- Boström, L., & Bostedt, G. (2022). Motivation för lärande: Teoretiska perspektiv och didaktiska reflektioner. *Studentlitteratur*.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. I H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, & K. J. Sher (Red.), *APA handbook of research methods in psychology: Vol. 2. Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (s. 57–71). American Psychological Association.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589–597. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Cho, V., Mansfield, K., & Cloughton, J. (2020). The past and future technology in classroom management and school discipline: A systematic review. *Teaching and Teacher Education*, 90, 103037. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103037>
- Chow, J. C., Sayers, R., Fu, Y., Granger, K. L., McCullough, S., Kingsbery, C., & Morse, A. (2023). A systematic meta-review of measures of classroom management in school settings. *Review of Educational Research*, 93(1), 3–40. <https://doi.org/10.3102/00346543221145110>
- Davies, P. (2000). The relevance of systematic reviews to educational policy and practice. *Oxford Review of Education*, 26(3–4), 365–378. <https://doi.org/10.1080/713688543>
- Duan, S., Bissaker, K., & Xu, Z. (2024). Correlates of teachers' classroom management self-efficacy: A systematic review and meta-analysis. *Educational Psychology Review*.
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. I C. M. Evertson & C. S. Weinstein (Red.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (s. 3–16). Lawrence Erlbaum Associates.
- Fullan, M., Rincón-Gallardo, S., & Hargreaves, A. (2015). Professional capital as accountability. *Education Policy Analysis Archives*, 23(15). <https://doi.org/10.14507/epaa.v23.1998>

- Gough, D., Oliver, S., & Thomas, J. (2012). *An introduction to systematic reviews*. SAGE.
- Granström, K. (2020). Tre aspekter på lärares ledarskap i klassrummet. I G. Berg, F. Sundh, & C. Wede (Red.), *Lärare som ledare: I och utanför klassrummet* (s. 33–54). Studentlitteratur.
- Haakvort, I., & Lundström, A. (2025). *Pedagogiskt ledarskap* (2:a uppl.). Gleerups Utbildning.
- Håkansson, J., & Sundberg, D. (2012). *Forskning om undervisning och lärande: En internationell och nationell översikt* (Huvudrapport från CARL-projektet). Linnéuniversitetet.
- Håkansson, J., & Sundberg, D. (2020). *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Natur & Kultur.
- Imsen, G. (2006). *Elevens värld: Introduktion till pedagogisk psykologi*. Studentlitteratur.
- Imsen, G. (2014). *Elevens värld: Innføring i pedagogisk psykologi* (5. utg.). Universitetsforlaget.
- Jansen, T., Meyer, J., Wigfield, A., & Möller, J. (2022). Which student and instructional variables are most strongly related to academic motivation in K–12 education? A systematic review of meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 148(1), 1–26.
- Kutsyuruba, B., Klinger, D. A., & Hussain, A. (2015). Relationships among school climate, school safety, and student achievement and well-being: A review of the literature. *Review of Education*, 3(2), 103–135. <https://doi.org/10.1002/rev3.3043>
- Langstaff, J. (2024). Classroom management in K–12 classroom music: A review of the literature. *Update: Applications of Research in Music Education*, 42(2), 42–50. <https://doi.org/10.1177/87551233231162927>
- Luo, X., Alias, B. S., & Adnan, N. H. (2024). Exploring the interplay between teacher leadership and self-efficacy: A systematic literature review (2013–2024). *Education Sciences*, 14(9), 990. <https://doi.org/10.3390/educsci14090990>
- Merrill, B. (2021). Configuring a construct definition of teacher working conditions in the United States: A systematic narrative review of researcher concepts. *Review of Educational Research*, 91(2), 163–203. <https://doi.org/10.3102/0034654320985611>
- Moore, D., Benham-Clarke, S., Kenchington, R., Boyle, C., Ford, T., Hayes, R., & Rogers, M. (2019). *Improving behaviour in schools: Evidence review*. Education Endowment Foundation.
- Nye, E., Melendez-Torres, G. J., & Gardner, F. (2018). Mixed methods systematic review on effectiveness and experiences of the Incredible Years Teacher Classroom Management programme. *Review of Education*, 7(3), 631–669. <https://doi.org/10.1002/rev3.3145>
- Ottenheim-Vliegen, A., van Hattum, M., Swaab, H., & Staal, W. (2023). Perspective-taking by teachers in coping with disruptive classroom behavior: A scoping review. *Teaching and Teacher Education*, 115, 103712.
- Pan, H.-L. W., Wiens, P. D., & Moyal, A. (2023). A bibliometric analysis of the teacher leadership scholarship. *Teaching and Teacher Education*, 121, 103936. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103936>
- Patall, E. A., Yates, N., Lee, J., Chen, M., Bhat, B. H., Lee, K., Beretvas, S. N., Lin, S., Yang, S. M., Jacobson, N. G., Harris, E., & Hanson, D. J. (2024). A meta-analysis of

- teachers' provision of structure in the classroom and students' academic competence beliefs, engagement, and achievement. *Review of Educational Research*. Advance online publication.
- Priestley, M., Biesta, G., & Robinson, S. (2015). *Teacher agency: An ecological approach*. Bloomsbury Academic.
- Regeringen. (2019). Med tillit följer bättre resultat – Tillitsbaserad styrning och ledning i staten (SOU 2019:43). Statens offentliga utredningar. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/10/sou-201943>
- Skolforskningsinstitutet. (2021). Främja studiero i klassrummet – lärares ledarskap (Systematisk forskningssammanställning 2021:02). Skolforskningsinstitutet. <https://www.skolfi.se/rapporter/framja-studiero>
- Skolverket. (2019). TALIS 2018: En studie om undervisning och lärande – den svenska rapporten. Skolverket. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=6314>
- Skolverket. (2022). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022. Skolverket. <https://www.skolverket.se>
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333–339.
- SOU. (2017:35). Samling för skolan: Nationell strategi för kunskap och likvärdighet. Statens offentliga utredningar.
- SOU. (2018:17). Med undervisningsskicklighet i centrum: Ett ramverk för lärares och rektors professionella utveckling. Statens offentliga utredningar.
- Sveriges riksdag. (2010). Skollag (2010:800). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: Ett sociokulturellt perspektiv* (2:a uppl.). Norstedts.
- Wentzel, K. R., & Miele, D. B. (Red.). (2016). *Handbook of motivation at school* (2:a uppl.). Routledge.
- Whittemore, R., & Knafl, K. (2005). The integrative review: Updated methodology. *Journal of Advanced Nursing*, 52(5), 546–553.
- York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research*, 74(3), 255–316. <https://doi.org/10.3102/00346543074003255>
- Zimmerman, D. M., Najafichaghabouri, M., Joslyn, P. R., & Pinkelman, S. E. (2024). Social and ecological validity.

BILAGA 1. DE 27 PRIMÄRSTUDIERNA

- Aasheim, M., Fossum, S., Reedtz, C., Handegård, B. H., & Martinussen, M. (2020). Examining the Incredible Years Teacher Classroom Management Program in a regular Norwegian school setting: Teacher-reported behavior management practice, problem behavior in classroom and school environment, teacher self- and collective efficacy, and classroom climate. *SAGE Open*, 10(2), 1–15.
<https://doi.org/10.1177/2158244020927422>
- Allwood, C.-A., & Brodin, E. (2025). Classroom management as community building: A primary schoolteacher's integrated rituals, emotional labor, and professional improvisation. *Cogent Education*, 12(1), Artikel 2479208.
<https://doi.org/10.1080/2331186X.2025.2479208>
- Arens, A. K., & Morin, A. J. S. (2016). Relations between teachers' emotional exhaustion and students' educational outcomes. *Journal of Educational Psychology*, 108(6), 800–813. <https://doi.org/10.1037/edu0000105>
- Cerda, G., Pérez, C., Elipe, P., Casas, J. A., & Del Rey, R. (2019). School coexistence and its relationship with academic performance among primary education students. *Revista de Psicodidáctica*, 24(1), 46–52. <https://doi.org/10.1016/j.psicod.2018.05.001>
- de Ruig, N. J., Zee, M., & de Jong, P. F. (2024). Understanding the interplay between teacher self-efficacy, teacher–student interactions, and students' self-regulated learning skills at different levels of classroom ecology. *Frontiers in Education*, 9, Artikel 1392907.
<https://doi.org/10.3389/educ.2024.1392907>
- Downer, J. T., Stuhlman, M., Schweig, J., Martínez, J. F., & Ruzek, E. (2015). Measuring effective teacher–student interactions from a student perspective: A multilevel analysis. *Journal of Early Adolescence*, 35(5), 722–758.
<https://doi.org/10.1177/0272431614564059>
- Hendrickx, M. M. H. G., Mainhard, M. T., Boor-Klip, H. J., Cillessen, A. H. M., & Brekelmans, M. (2015). Social dynamics in the classroom: Teacher support and conflict and the peer ecology. *Teaching and Teacher Education*, 45, 30–40.
- Jensen, M. T. (2021). Pupil–teacher ratio, disciplinary problems, classroom emotional climate, and turnover intention: Evidence from a randomized control trial. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103415. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103415>
- Kostøl, E. M. F. (2025). Teachers' co-regulation in classrooms: A video-based analysis of teachers' foci of attention in emotional situations. *Learning and Instruction*, 75, 101580.
- Kostøl, E. M. F., & Mänty, K. (2024). Co-regulating the child's emotions in the classroom: Teachers' interpretations of and decision-making in emotional situations. *International Journal of Educational Research*, 127, 102390.
<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2023.102390>
- Lanas, M., & Brunila, K. (2019). Bad behaviour in school: A discursive approach. *British Journal of Sociology of Education*, 40(5), 682–695.
- Low, E. L., Ng, P. T., Hui, C., & Cai, L. (2019). How do teacher affective and cognitive self-concepts predict their willingness to teach challenging students? *Australian Journal of Teacher Education*, 44(10), Artikel 2.
<https://doi.org/10.14221/ajte.2019v44n10.2>

- Malinen, O.-P., Närhi, V., & Savolainen, H. (2024). The effect of teacher self-efficacy in behaviour management on classroom behavioural climate: A longitudinal multilevel cross-lagged analysis. *Learning and Instruction*, 79, 101564.
- Nafisah, A., Marmoah, S., & Riyadi. (2023). Teacher classroom management skills: Case study of the Activator School Programme in Indonesia. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 22(12), 389–407.
- Nye, S., & Williams, J. (2022). Teaching classroom expectations through cooperative learning activities. *Strategies*, 35(1), 3–9. <https://doi.org/10.1080/08924562.2021.2000536>
- Oppermann, E., & Lazarides, R. (2021). Elementary school teachers' self-efficacy, student-perceived support and students' mathematics interest. *Teaching and Teacher Education*, 102, 103324.
- Perera, H. N., & John, J. E. (2020). Teachers' self-efficacy beliefs for teaching math: Relations with teacher and student outcomes. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101842. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101842>
- Sandilos, L. E., Rimm-Kaufman, S. E., & Cohen, J. J. (2016). Warmth and demand: The relation between students' perceptions of the classroom environment and achievement growth. *Child Development*, 88(4), 1321–1337.
- Sasson, I., Yehuda, I., & Miedijensky, S. (2022). Innovative learning spaces: Class management and universal design for learning. *Learning Environments Research*, 25(3), 725–739.
- Sobeck, E. E., & Reister, M. (2020). Preventing challenging behavior: 10 behavior management strategies every teacher should know. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 65(1), 70–78.
- Spilt, J. L., Leflot, G., Onghena, P., & Colpin, H. (2016). Use of praise and reprimands as critical ingredients of teacher behavior management: Effects on children's development in the context of a teacher-mediated classroom intervention. *Prevention Science*, 17(6), 732–742. <https://doi.org/10.1007/s11121-016-0667-y>
- Sulla, F., & Rollo, D. (2023). The effect of a short course on a group of Italian primary school teachers' rates of praise and their pupils' on-task behaviour. *Education Sciences*, 13(1), 78.
- Tikkanen, L., Pyhältö, K., Soini, T., & Pietarinen, J. (2021). Crossover of burnout in the classroom: Is teacher exhaustion transmitted to students? *International Journal of School & Educational Psychology*, 9(4), 326–339.
- Twardawski, M., & Hilbig, B. E. (2022). Comparing teachers' and students' perspectives on the treatment of student misbehavior. *Social Justice Research*, 35(3), 344–365.
- Vomund, J., & Miller, A. D. (2022). “Don't smile until December”: Bad advice based on the either-or fallacy. *Theory Into Practice*, 61(4), 454–464.
- Weyns, T., Verschueren, K., Leflot, G., Onghena, P., Wouters, S., & Colpin, H. (2017). The role of teacher behavior in children's relational aggression development: A five-wave longitudinal study. *Journal of School Psychology*, 64, 17–27.
- Zee, M., de Jong, P. F., & Koomen, H. M. Y. (2016). Teachers' self-efficacy in relation to individual students with a variety of social-emotional behaviors: A multilevel investigation. *Journal of Educational Psychology*, 108(7), 1013–1027. <https://doi.org/10.1037/edu0000106>

FÖRFATTARENS KONTAKTUPPGIFTER

Agneta Persson, PhD, Institutionen för pedagogik, psykologi och socialt arbete, Mittuniversitet, agneta.persson@miun.se, orcid: 0009-0003-3740-9897